

Posmehuje se večkrat po krivici naučnemu in marljivemu učitelju kmetijstva rekoč: Kaj boš ti znal, ki ti ni še brada zrastle; pojdi na njivo, kopaj, obdeluj jo, kakor jo mi! Ukazovati je lahko, ali delati mučno! Iz te krive misli tudi nič ne zaupa mladim učiteljem in izšolancem, in ako je sam premožen ter se mu gmotno dobro godi, pa vidi izučenega človeka brez službe in morda s knjigo v roki, zaničljivo mu pravi: Kaj ti pomagajo vse tvoje knjige in učenje, ako nemaš kaj prigriznoti? — Ni mu sicer za-meriti, ker v svojej priprostosti sodi tudi priprosto in šestokrat krivično; vendar pa omikanca to nekoliko žali, jemlje mu up do boljše prihodnosti in napolnjuje ga s črnogledjem. Oj ti nesrečni duševni proletarjat! — Tebe so uzrok šole, in tudi ne; prouzročijo te slabi človeški odnosi in največ uravnatev služb; slednjič pa grdi nepotizem. Bog daj, da bi novi naučni minister baron Gautsch kolikor toliko tej človeškej pogi v okom prišel, kar se pa težko zgodi. —

Levin.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Shodi vladarjev, princev in ministrov zunanjih zadev so se vedno na političnem povračju. Naš cesar s cesarico pride 8. avgusta v Gostinjske toplice, da obišče nemškega cesarja, ki dva dni pozneje odpotuje v Berlin, naš cesar ostane tam še nekoliko časa, cesarica pa do konca avgusta. Čuje se tudi, da knez Bismark pride tja 2. avgusta, vendar pa gotovo to še ni. — Grof Kalnoky je bil v soboto v Kisingenu, kjer se je razgovarjal z Bismarkom, zvečer pa zoget odpotoval. — Čuje se tudi, da obišče Bismarka ruski minister Giers, ko se vrne iz Frančiškovi toplic. — Ta teden se napoti tudi najvojvoda Karol Ljudevit z svojo soprogo v Petrograd, da obišče ruskega cesarja, ki ga je tja povabil. Nekateri hočejo vedeti, da ima ta shod velik politični pomen, da je namreč od našega cesarja dobil nalogo, da dobi dovolitev Rusije, da se Bosna in Hercegovina stalno v avstrijsko-ogersko državo vtelesiti. Mi, to se ve da, ne vemo, koliko je na tem resnice, ali gotovo je, da se vtelesenje Bosne in Hercegovine prej ali slej zgodi, in če je resnica, kakor se trdi, da naš cesar te deželi na jesen obišče, potem mora zedinjenje teh dežel z našo državo blizu biti.

Trgovinski minister je vse avstrijske trgovinske zbornice in kmetijske družbe povabil, naj mu do 15. decembra 1886. na podlagi skusenj izreko svoje želje glede predloga trgovinskih pogodb z Nemčijo in Italijo, ker dotične pogodbe zgube svojo veljavo koncem leta 1887. Minister dalje želi, naj se v predlogih važne zadeve od manj važnih ločijo in naj se ima pred očmi skupnost gospodarskih interesov.

Tirolski deželni zbor, ki se je pečal z edino predlogo, glede vredbe Ečave, zaključil se je 24. t. m.

Na Ogulskem se hrup zaradi vpojavitve grofa Gyulaja in povišanja Janskega še ni polegel; neodvisna stranka zelo razsaja ter dela za to, da se napravi tabor, v katerem bi se ta stvar razpravljala; treznejše stranke pa so se pomirile in utihnole. — Zastran carine na petroleje pa se poroča, da ogerska vlada za nobeno ceno ne dovoli, da bi se tarif na neočiščeno petroleje na 2 gld. zvišal, vendar pa je mogoče, da se na drug način porazumenje doseže. Ogerska vlada namreč misli, da bi utegnolo najbolje biti, ako bi se neočiščeno petroleje brez vsake carine uvažalo v čistilnice, na očiščeno iz njih dohajajoče pa carina povišala. To bi na vsako stran bilo pravično; državi ne bi se godila škoda in za galitsko petroleje bi tudi boljše bilo. Mogoče tedaj, da se na tej podlogi doseže porazum.

V Splitu so 24. t. m. obhajali narodnjaki z slovesnim banketom zmago v

morskej bitvi pri Visu ter brzojavno naznanili to slovesnost vojne mornarice načelniku Sternecku in mu čestitali. Ta se je zahvalil načelniku te slovesnosti, državnemu poslancu Bulatu in gospodom, ki so se udeležili banketa ter rekel, da mu je draga čestitka, ker je dokaz domoljubne udeležitve, toliko bolj, ker je v čast tudi mnogim Bulatovim rojakom, ki so pri Visu pomagali k zmagi. — Zdaj je sicer huda vročina, a uverjeni smo, da je dalmatinsko iredento mraz tresel, ko je to čestitko brala. Da bi take pojave bile gostejše, potem bi vročo iredento uže mraz pokončal; ona je to stran Adrije eksotično zelišče, če se mu le malo ploditev ovre, pa samo ob sebi pozebe in pomre, ker mej Slovani jej ne ugaja ni zemlja ni podnebje.

Vnanje dežele.

Srbska skupščina je 24. t. m. rešila adresno razpravo, bila je jako živahna, osnova večine je bila sprejeta z 82 glasovi proti 37, čemer se pri sedanjih razmerah na Srbskem ni čuditi. Potem so se poslanci napotili k kralju ter mu izročili adresno. Kralj se je skupščini zahvalil za domoljubnost in udanost. Adresa se naslanja na prestolni govor, zahvaluje za varstvo državnih interesov, za katere je kralj poklical vojsko pod prapore, da protestira zoper širjenje nerada na mejah in samopašne prilastitve na balkanskem polotoku. Adresa zagotavlja kralja, da bo narod, kakor doslej, tako tudi v prihodnje vselej pripravljen, braniti državne interese zoper enostransko premikanje enakotnega na Balkanu, vsled česar se kralj vedno more zanašati na udanost, naučenočnost in požrtvovalnost ljudstva.

25. t. m. je »soglasno« potrdila vse zakone in ukaze, katere je vlada izdala mej vojno, potem pa se začela razprava o volitvah, in uničila je vse volitve, zoper katere so se podali ugovori, odobrila je le dve volitvi na priporočilo dotičnega odseka. Z družimi besedami se to pravi, izpodila je iz skupščine vse poslance, ki drugače, in za Srbijo morebiti boljše mislijo, nego vladni pristaši. Potem je ministriški načelnik prečital dva kraljeva ukaza, prvi zaključuje zasedanje skupščine za leto 1885. In drugi pravi, da se v letu 1886. sklicuje skupščina v Niš na dan 15. (27.) julija. Iz vsega se vidi, da se sklicuje skupščina le za to, da odobruje vse to, kar počenja vlada; samostojnost pa nikake nima, ona je zunanjim državam pesek v oči, srbskemu ljudstvu pa gotovo ne, ker ako bi srbsko ljudstvo imelo svobodno volilno pravico, ne bi imel Garšanin vajatov v roki. Ali ne mine mnogo let, ko se vse to popolnoma predrugači, ljudstvu brez dvombe v prid, a v največjo nesrečo kralju samemu, ker lastnega ljudstva glasu ali ne sliši, ali neče slišati. Ko pride on v nevarnost, ne bode se slišalo: »Ave Miloš imperator, morituri te salutant«.

Bolgarsko sobranje se je 24. t. m. zaključilo. Knez se je poslancem zahvalil in ljudstvu vošil srečo, da je sobranje dovolilo, da se kupi železnica Ruščuk-Varna in tako spolni ena mejnarodnih zavez.

Italijanski minister grof Robilant, prejšnji poslanec na dunajskem dvoru, pride proti koncu meseca avgusta na Dunaj. Nič se ne sliši o tem, ako ima kak diplomatski posel, ali ne, kar za Italijo ni posebno dobro znamenje, toliko manj, ker se o družih shodih mej Avstrijo, Nemčijo in Rusijo toliko govori in ker so ti shodi resnični. Zdi se, da je Italija osamljena, ker se nobenega shoda evropskih velevlasti letos ni udeležila in se tudi o tej zadevi nikder nič ni govorilo. — Italijanska vlada, ako nema kakega posebnega namena, gotovo uže iz tega vzroka mora nekaj storiti, da se bo vsaj zdelo, da je Italija v koncertu evropskih veseli. Zato pojde grof Robilant, najmenitnejši italijanski diplomat, na Dunaj, morebiti samo na sprehod, ali tudi z samim sprehodom je rešena čast italijanske države, saj je dosti, da je Robilant govoril z avstrijskim ministrom zunanjih zadev. Kaj pa je govoril, o vremenih ali politikah, to tako ne pride na beli dan.

V Italiji Ciprijani-ja uže kar malikujejo; 35 načelnikov raznih volitvenih skupin provincije Ravenna je poslalo mini-

sterskemu načelniku Depretisu adresno, v katerej zahtevajo, naj se ozira na slovesno izrečeno voljo ljudstva in bode pravičen Hamilkarju Ciprijaniju, nikar pa ljudskih čutov z nogami ne tepta. — V Italiji menda mislijo, da v državnem zboru morajo biti zastopani tudi — morilci!

Na severnem Škotskem so se uprli mali posestniki. Vsled tega je angleška vlada poslala tja vojake in eno kanonico iz Plymoutha.

Sestavo novega angleškega ministerstva je prevzel Salisbury. 5. avgusta se novo ministerstvo snide, da izvoli govornika.

DOPISI.

Trst 26. julija. (Izv. dop.) (Honi soit, qui mal y pense.) Pasji dnevi so, vročina je strašna, posebno tukaj v Trstu in da so vse buče razbeljene, to kažejo tudi tržaški listi, ki so si baš zdaj strašno v laseb, in sicer ne le lahonski in patrijotični, temuč tudi prvi mej seboj.

Šalobarda udriha po Independentiju, Mattino po Šalobardi itd., a vse le špekulira, kako bi se moglo ljudstvo naplahtati. Mej takozvanimi patrijotičnimi in rudečimi listi pa poleg tega eksistuje tudi neko tekmovalje glede na to, kateri list več koristi nižjemu ljudstvu. Mattino je staknol uže prestaro idejo ljudskih kuhinj, to mu zopet L'Independent zavida in tako dalje ad infinitum. Kedor vse to hladnokrvno opazuje, ne more si kaj, da ne bi občeval ljudstva, kateremu se vsiljujejo taki osrečevalci. — Slučaj, da tudi 15. julij pade v pasje dneve, je menda kriv, da moremo tudi mi zdaj trpeti posebne muke, kajti marsikateri, ki se preširno razteza v hladnej senci, dela si iz dolgega časa veselje s tem, da pošilja na nas strele svoje pušice.

To je sicer prav fletno za moža v senci, ali za nas ni fletno, ko moramo muke pasjih dnevoj na podvojen način prenašati in letos še celo v bojznih predkolero.

Kedo bi pri takih okolištinah še uganjal hudomušnosti?

Za nas je torej 15. julij začetek hujših pasjih dnevoj; to opazujemo uže več let. Pa naj bi bilo, da bi nas samo vročina mučila, a da se je proti nam še celo senca zarotila, to je britko. In tako v svojej bridkosti, kedo nam zameri, ako včasih tudi kako jermajado potrpežljivemu papirju izročimo, da jo širi po slovenskem svetu.

Kadar iščeš diake v jajcu, dragi bratec, poslušaj, kaj tebi antipatičen človek govori, nč ne zapaziš slabega, k večjemu to, da je kako besedo napačno rabil in to ti je zadosti, da svojo »antipatijo« kar zavratno napadeš.

V Rojano so se od nekaj potezali za narodne šole; magistrat pa je od nekaj posebno na Rojan prežal, on hoče Rojan poitalijančiti in zato je Rojančanom uže drugkrat posil na vrat posebno vrline g. Bonina.

Ta je po magistratovem receptu toliko časa vrtal, da je napravil italijanski razred in celo čudo napravil, da je nekoliko časa skoro vsa rojanska mladina pohajala le italijanske razrede, pa zapuščala slovenske. Bonin umeje prav dobro nastvarjati magistratu ugodno menenje staršev, v kateri namen mu dobro hodi tudi zanikarnost in nerazum nekaterih ljudi. — Pametnejši del rojanskega prebivalstva je to uže davno zapazil, ali težko je lisico neškodljivo storiti.

Več iz obupnosti in da izpulijo rokam Bonina manj razumni del prebivalstva, so si mislili nekateri Rojančani, njim na čelu stari Josip Primožič, da napravijo prošnjo za odpravo Italijanskih razredov ljudske šole v Rojano, v katerej prošnji je izrečeno, naj vsi vlada v Rojano rajše osnuje nemške paralelne razrede. Ta pasus je Primožič nekda tudi zato postavil v omejeno prošnjo, da so jo potem podpisali tudi po Boninu zapeljani in z nado, da bo vlada stvar rajše podpirala, glavni namen prošnje pa je bil le vedno odprava italijanščine iz Rojanske šole. Primožiču se je od merodajne narodne strani celo odsvetovala taka prošnja, toda ne on ne drugi Rojančani se niso dali drugače prepričati, in da se mej seboj ne razdvojimo, zato smo tudi mi stvar pustili, ne da bi jo javno grajali. Sicer pa je na Primorskem tudi med izobraženimi rodoljubni in celo mej nekaterimi narodnimi šolniki neko mnenje, da Nemščina tukaj ni direktno tako nevarna slovenskej narodnosti, kakor pa italijanščina, in v resnici vidimo, da nemški šulverajn tukaj čisto nič ne koristi nemščini, ali poitalijančujejo se pa otroci jako hitro, posebno pa tisti, kateri hodijo v Ital. šole. — Uprav zato pošiljajo tržaški mestni Slovenci svojo deco rajše v nemško ljudsko šolo, kajti znano je, da se tam celo nekoliko slovensčine uče, mejtem ko v Ital. mestnih šolah skoro vsi učitelji in učiteljice vid'jo posebne zasluge

v tem, da deci cepijo v srce srd in gnjus do slovensčine in do lastnih starišev.

Kaj je družega Slovincem storiti, nego svoje otroke pošiljati v nemške šole? Vsaj to delajo iz praktičnih obzirov tudi mnogi Italijani, posebno oni, kateri bi iz svojih dečkov radi napravili juriste, zdravnike itd. Mi Slovenci na Primorskem, ki nima nobene slovenske gimnazije, pa smo kar primorani učiti se nemščine, ako hočemo »dalje študirati«. Tako so sodili tudi Rojančani, kateri bi radi svojo bolj talentirano deco na gimnazijo pošiljali. Sicer pa iz prošnje za nemške paralele, mesto za italijanske, le prejasno govori obup. Okoličanom gredo povsod na kožo navihani in prefrigani magistratski Lahoni in kedo ne ve, da proti njih naklepom celovladne šolske oblasti prav nič ne morejo. Trst je država in državi in ker je ta država v lahonskih rokah, zato gorje Slovincem! Od kod pomoči?

Magistrat ima v rokah policijo, ima šole, ima davkarsko pritiskalico, ima službo, ima delo, s kratka: ima vse in ima sto potov, da Slovence pritiska. Vlada je uže večkrat zaukazala, da mora magistrat prejemati slovenske spise, magistrat jih potem sicer sprejme, ali odgovori ne ničesar; za svak tak slučaj poseba bi se moral torej napeti drug proces z magistratom. Vlada je magistratu ukazala, da moral torej napraviti v Rojano razred ljudske šole v nemškem jeziku. Vsak ve, da je sedanjí vladí zato, da se to povelje izvede, pri vsem tem pa se more danes mirno staviti vsaka svota, da magistrat ne izvede tega povelja in baš to je nerazumljivo, kakor je tudi nerazumljivo, zakaj vlada mestu Trstu podari vsako leto nad 1 milijon goldinarjev (pri daci) vsaj je vendar očividno, da s tem pospešuje lahonsko propagando v Trstu in sploh na Primorskem, vsaj je tukaj središče vsega lahonskega gibanja.

Prav imajo oni, ki pravijo, da se ne sme hujša izganjati z Belcebubom, ali naš ljuti pravijo: Belcebub nam da vsaj še nekoliko odloga, mej tem pride lahko od kod rešitev; hudič pa noče nič znati za odlog, on nas hoče pogubiti kar po potu elektricitete. Sicer pa mi sami slovensko priznavamo, da je to nekoliko egoistična politika, ker je Belcebub najbolj nevaren središču, in brez zdravega središča tudi vse drugo nič ne velja. Mi vedno povdarjamo naše zanimanje za središče i solidarnost mej Slovenci sploh, ali drugod se zadnje prav malo dela v narodje; morda je temu kriva neka nemarnost, več krive pa bodo skoro gotovo neugodne duševne, materialne in druge okoliščine odvisne razmere. Kakor uže rečeno, za vsakim korakom, katerega tuk. rodoljub učini za enakopravnost, slediti bi moral proces, kedo pa bode tukaj take procese vodil, kde imamo mi tukaj advokatov in notarjev, ki bi take tožbe prouzročevali in vodili?

Pa tukaj ni zadosti, da je advokat le Slovenec, on mora biti i pogumen i požrtvovalen borilec, kajti za brambo narodnih svojih pravic naš mestni rodoljub more le malo plačati, naš okoličan celo nč ne. Pri vsem tem pa bi imel tukaj narodni advokat s časoma lep zaslužek kot kriminalni zagovornik in pri civilnih pravih, katere bi mogel voditi pravlenko skoz in skoz v slovenskem ali hrvaškem jeziku, ker pri sodnih naš jezik še najde pravice, le tistih ni, kateri bi jo iskali, kajti zadosti je povedano, ako rečemo, da imamo dokaze za to, da so na Primorskem nekateri celo rodoljubni slovenski advokati, ki so uže strankam resno odsvetovali, voditi težavnije procese v slovenskem jeziku. Koliko je to opravičeno, ne moremo danes preiskovati, le to hočemo povdarjati, da prosti narod v takem povdarjenju ne vidi prave resnosti za stvar, zaradi česar v njegovih očeh tudi stvar mnogo gubi, to pa dela potem največ težave slovenskemu politiku. Vsak ve, da se bode Slovincem veliko boljše godilo, kadar se naš jezik v šolah in v uradih popolnoma vdomači, ali k temu morajo v prvi vrsti pripomoči v to poklicani krogi; sodnik pa ne bo slišil slovensčine, ako tega ne terja odvetnik, notar itd. Mi bi na priliko v Trstu potrebovali par advokatov, pa takih, kakoršne je dr. Vitezić, ki se je naselil na Krk, ker njemu gre, in po pravici, v prvi vrsti za Istro.

Dr. Vitezić je dognal, da tržaška trgovinska sodnija zdaj mora prejemati slovenske i hrvaške uloge. To so skušali uže poprej drugi advokati, pa so se sredi poti ustrašili in stranko pustili na cedilu. Večkrat se je povdarjalo, naj v Trst pride spreten slovenski advokat, ki je ob enem odločen rodoljub; reklo se je, da v Ljubljani je še preveč slovenskih advokatov; ali pri vsem povdarjanju, ni ga moža, ki bi imel poguma zadosti, da bi stopil v areno, kder bi se mogel proslaviti.

Na društvo sv. Cirila in Metoda zdaj obračajo vsi tržaški Slovani največjo pozornost, vse zdaj pričakuje, da merodajni krogi slovenski spoznajo važnost Trsta za slovensko stvar, ter da društvo pred vsem prihibi na pomoč tržaškim Slovincem, katerih je v Trstu gotovo več, nego v vsakem drugem mestu na slovenskej zemlji in

kateri bodo nastojali, da se vredne pokanje pomoči svojih bratov. Trst, to mesto se nekaterim kritikastom zdi nevažna točka, ker ga imajo za zgubljeno in v nekem slovenskem listu se je pred leti celo nekaj temu podobnega čitalo. Toda kaka zmota!

(Dalje prib.)

8. Krasa 24. julija. (Lepa aerikvena slavnost in somenji). Dne 18. julija sem odpotoval iz vipavske doline na Kras. Prišel sem v Komen sem se nekoliko oddahnol, tu sem videl mnogo ljudstva idočega proti Gorjanskemu. Krenem tudi jaz za njim in tako sem prišel v Gorjansko. Videl sem tu cesto in ulice lepo posnažene in zelene veje ob krajih, okna poslopj pa krasno odličena.

Nekoliko pred deseto uro je začelo pokanje topičev in trkljanje zvonov, potem se je zbrala slovesna procesija; udeležilo se je procesije mnogo ljudstva, čestitih gospodov dukovnikov je bilo sedem in enoliko tudi pevcev, ti so bili gospodje učitelji iz raznih vasi; štirji evangelijski oltarji so bili krasno opravljeni. Po procesiji je bila pridiga, kratka, a jedrnata; pridigal je čestiti gospod vikar gorjanski; po pridigi je bila slovesna velika sv. maša. — Vse je bilo v najlepšem redu.

Po dokončani slovesnosti sem se sprehajal po semnju, kakoršnega posebno pred cerkvijo ne bi trebal; ljudstva je bilo mnogo, čudno se mi je zdelo, da je mej toliko ljudstvom tako malo kmetic; sama gospoda je postala na deželi, vse polno je gospodičin in tudi pramsodičin ne manjka. Te gospodičine so menda prišle od več krajev na ta slovesni somenji, da bi si kupile klobuke, ker toplomer je kazal 32 stopinj, te revice pa so hodile gologlave sem ter tja po somnju, ker klobukov za gospodičine na semnju ni bilo na prodaj.

Klobučarji iz Gorice, pozivljam vas, drugi pot pripeljite na kmečke somnje klobuke tudi za gospodičine.

Iz Škrbine, dne 25. t. m. (Izv. dop.) Omenjenega dne smo obhajali navadni mesečni sprevid in naš stari shod tako imenovani »naše obnašanje«. Ta sprevid je bil kaj veličasten, kajti človek bi se bil mogel čuditi, ko je videl toliko nered. Tukaj pri nas nosijo navadno fantje nebo, zdaj pa ne vem, zakaj se je ta navada opustila; morebiti radi pomanjkanja mladeničev, ali pa radi njih lenobe? Takrat so ga nosili že priletni očetje, fantje pa so šli lepo pred nehom, klobuk držeč v roci, kot kaki italijanski »škartoci« po korzu v Trstu.

Tudi takozvane »lanterne« ni imel kdo nositi, kajti dečki so večinoma ta čas na paši; tudi tukaj so pripomogli starčki. Zategadelj njim splošna zahvala! Kdo je vzrok tega nereda, ne vem.

Tukaj se sedaj splošno govori o našem novem učitelju, katerega prosto ljudstvo težko pričakuje, ker on se nadja s njim pričeti novi vek. Jaz zelo dvomim, da je to resnica, ker, kakor jaz znam in vem, še služba ni razpisana. To si trobiho v ušesa le naši »filosofi«, kateri vinca radi pijejo. Ako je pa to resnica, ne smem zamolčati tega le: Učitelj, ki bi to službo dobil, mora si najprej kupiti sod z vinom, potem pa naj skrbi za podlago novemu veku.

Naše ljudstvo je tako za sedaj izvež bano, da mora vedno poln kozarec pred seboj imeti, ako hoče kdo, da stori ono kaj na blagostanje naše občine. Drugače je vse napenjanje zastoj, in učitelj zgubi hitro njemu priljubljeni soni.

Mogel bi ti, dragi bralec, mnogo novic naznani iz naših krajev, ali ne vem, kje začeti, kajti vse so važne našemu stanju. Naj ti povem eno prav slano.

Naši okoličani dobro vedo, kako se je pred letom godilo pri nas radi nove maše in plesa. Vse je žvergolelo v jezi, in časopis »Soča« nam je prinesla radi tega nekaj dopisov. Jeza pa, katere je vladala med tedanjim in prejšnjim županom, tako je zdaj, da si je naš č. g. župan omenjenega celo za tajnika vzel.

Cemu to, lahko vsaki otrok razvidi. R-t č.

Iz tužne Istre, 15. julija 1886. (Dalje). Meščanska lačna mularija otimlje kmetom sadje in koča, drva za voza, pa beži strani. Mestne straže, katere so večkrat navzočne, molče, ali pak se smejo, ko se ščavu krivica dela.

Slovenski gospodarji slabo čine, da šaljejo samo svoje nedolžne hčeri, ali pak slabe in strašljive žene v mesto predavati svojo muko in trud. Naj hidijo možiki, kateri se ne bi smeli pustiti terorizirati od lačnih in hudobnih meščanov.

Uboje slovenske deklice, katere pride služiti v italijanska mesta, zgubljene so za ves svoj život. Pred vsem morajo se navaditi laški jezik, a svoj materinski začnejo mrziti in ga pozabijo. Kako ga ne bi pozabile in mrzile, če jim ga gospodarji mrze in grajajo. Žalostno je, koliko pretrpe slovenske deklice pri nekaterih meščanskih družinah. Večinoma zgube sram in svoje poštenje... če se vrnejo v svojo družino — prinesejo v dotično va-

strup in pokvarjenost. — Kmeti fantje, če zahajajo v mesto, navade se pijančevati, kleti ostije, madone in druge mrske taljanske kletve.

Večina italijanskih meščanov ne poštuje ni Boga ni cerkve ni njih poglavarjev. Nu vendar italijanski časopisi kriče in bezobrazno napadajo slovenske duhovnike, da so nemoralni in da se pečajo v političke zadeve. Veče nemoralnosti ne najdeš pri duhovnih nobenega naroda v Evropi, nego v objubljeni deželi. Skoraj vsak drugi italijanski duhovnik ima svojo javno Perpetuo alla don Abondio. Dosta je čitati italijanske časopise, kaj so italijanski duhovniki v Italiji. Pred par meseci se je ustrelil nek italijanski duhovnik v glavnem mestu Istre — Poreču. O omenjenem duhovniku se pripoveduje marsikje. Sploh istranski Italijani so intolerantni in sovražni napram Slovanom in to do skrajnosti. Tu le primer: Nek prost, katerega Italijani drže, da je svet človek in kateri je hrepenel za stolico škofa v Poreču, in če tudi uame le razen laški jezik, pripoveduje se o njem, da je bil pred nekoliko leti zabil služiti sveto mašo v cerkvi tv. Blaža katehetu v c. kr. učiteljski, ker bi slovenski katehet profaniral to cerkev z slovensko pridigo! To je krščanska ljubav italijanskega rimokatoliškega duhovnika. Koperski župan je pred nekoliko leti hotel zabraniti v stolne cerkvi rajncemu škofu Dobrili spraševati krščanski nauk prigodom birme. Isti koperski župan je hotel zabraniti neke dalmatinske gorpi postaviti na koperskem pokopališču majhen spomenik hrvatskim napisom avoju možu, kateri je slučajno v Kopru umrl. To isto se je pripetilo v Sovinjak blizu Buzeta. Namreč župnik, kateri je mnogo let tamo pošteno služboval, po njegovi smrti mu je brat dal napraviti spomenik iz mramorja, to se ve s hrvatskim napisom, no župan kar njelske pasmine ni dopustil, da se stavi spomenik na pokopališče. Sovinjak pripada Buzetskej občini, kjer je neki Claric (Klaric) mnogo let bil veliki župan in zastopnik državnega odveta, zdaj ni več ni edno ni drugo, nego na mesto njega da upravlja občino neki odbor, kateri gleda urediti neredno občino in predat jo novej reprezentanci. No kmetje čakajo že par let te nove reprezentance.

(Dalje prib.)

Iz Zagreba dne 25. julija. (Izv. dop.) Vreme tu v Zagrebu imamo jako vroče, narod pa goreč; tako goreč, da kar je piškavca, k malu zgori. Narodna pevka i druga društva napravljajo vsako nedeljo divne zabave, tako da človeku srce peskakuje, posebno tujcem — z Jadranskih obali. 4. julija je imelo pevsko društvo Sloboda svojo veselico, k veselici je došlo nad 300 ljudi, drugo nedeljo je imelo tipografsko, i zadnjo soboto pak sloveče pevačko društvo »Kolo« svojo zabavo, pa samo za člane. Vidim, da Hrvatska društva vzajemno se Slovenci delajo, njihova društva pevajo hrvatske i slovenske komade, i Slovenci z vsem srcem za pravega brata prištevajo, pa pri nas še so nekoli srednjeolci, koji temu nasprotujejo, ali oni ne pomislijo, da sloga jači i nesloga tlači.

Tukaj tudi nas okoličane radi imajo, in dejo nam radi dela, da ga le imajo, na vse načine kažejo se nam bratje.

Kaj bi nas torej zloglasna cikorija strašila, saj Slovan povsod brate ima, cikorjaši pa so imelo le enega brata in ta je bil Judež Iškarijota.

Na noge, mnogobrojna društva v Trstu! Pokažite nasprotniku, da smo se o pravem času zbudili i da naš narod još živi i da smo mi gospodarji na obalih Jadranskega morja.

Sv. Ivanka »Zora«, zasveti s tvojimi žarki v temna srca; tako da ne bode moj glas, glas upijočega v puščavi: »Chi dura vince!

Svetoivančan v Zagrebu.

Iz Rima 25. julija. Vašega časnika vselej nestrpljivo čakam, ker ne le rado vednost, temuč tudi ljubezon do mile moje domovine me žene, da zvem, kako se goli tam, kder je doma še prava vera, prava pobožnost in bratoljublje. Jaz stanujem daleč od Vas, v večnem mestu Rimu, kder pa živnje ni prav ni prijetno, če tudi bi lahko bilo, ako bi brezbožnega ljudstva bilo manj. Ko prebiram na jutro tu-kajšne časnike, najdem le redkokrat kaj veselega, vsak dan pa polno žalostnih reči. Pa tudi po ulicah hodeč zapazujem dostikrat grde reči. 17. t. m. sem videl 18-letnega mladeniča, katerega je ukle-nega gnalo šest žandarjev. O čem se je ta mladi človek pregrebil? Ustrelil je duhovnika pred oltarjem tisti hip, ko se je ta obhajal. Zadel ga je z dvema krogla, da se je kar mrtev na tla zgrudil. Uzrok tega groznega hudodelstva je bila neka ženska. — Ta teden je neka neomogućena ženska ponoči porodila, vrgla otroka na vrt i ta se je obesil na nek kol i tam obvisel. Ko se je zdanilo, opazilo je ljudstvo ubozega mrtvega otroka na kolu visečega. Ker sem uže pri samih hudodelstvih, naj povem še eno: Te dni sta povedljata dva smlada zakonika in potem k počtku legla.

Ko žena zaspi, vstane mož ter jej z velikim nožem glavo odreže, potem zapre vsa okna in vrata, zažge hišo in še sam sebe usmrti. Ko so ogenj opazili in prišli ognjegasci, našli so mladega moža uže na poli vpepeljenega, ženo pa brez glave in poleg nje velik krvav nož. Tudi tega hu-dodelstva je bila neki kriva nezakonska nezvestoba. Take reči se v Rimu gode. Poprej, ko je bil v Rimu vladar še papež, ni se slišalo o taci grozov.tostih.

Domače in razne vesti.

Imenovanje finančni minister je imenoval respicijenta Ivana Biesik in Jakopa Lampel finančnima komisarjema. — Finančno vodstvo pa je imenoval Antona Muka, v Polji, Marina Klausnitz v Piranu, finančna nadpaznika Alojzija Krofca in Matijo Keil, vse štiri za asistente. Nadalje je imenovalo ministerstvo revidenta v Rovinju, Ivana Kastelic, davkarjem, asistenta Petra Grabner v Piranu oficijalom, revizorja Afen de Rvera in asistenta Jožefa Maly oficijalom v Kopru, revizorja Adolfa Bagnalasta davkarjem v Kerku in asistenta Eugenia Camocino revizorjem v Rovinju.

Odlikovanje. Asistent tržaškega pucovnega urada Fr. Codelli je vdobil v priznanje dolgoletnega zvestega in izvrstnega službovanja zlati križec za zasluge.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda naznanja s tem vsem rodoljubom, ki hoté snovati podružnice, da je bilo pravilno izvoljeno družbo no vodstvo na veliki skupščini dne 5. julija t. l. — Zato naj se, kakor poprej osnovnemu odboru, tako slej blagovolijo oglašati družbinemu vodstvu v Ljubljani, koje jim preskrbi pooblastil, prošelj in česar je potreba.

Ljubljana, 24. julija 1886.

Tomo Zupan, prvomestnik.

Prašanje na st. magistrat: Kaj namerava magistrat vkrenosti, da se ne bode po vmazanem perilu kolera širila po okolici. Od vseh za kolero v okolici umrlih je skoro 3/4 peric, to je pač jasen dokaz, da se je kolera s perilom zatrosila mej okoličane.

Veteransko društvo tržaško bode imelo v nedeljo svojo obletnico, namreč sv. mašo pri sv. Antonu, h kateri bodo marširali veterani z godbo in zastavo v paradi. Imela je biti tudi veselica pri »Novem svetlu«, pa jo je odbor zaradi kolere odpovedal.

Vaje v orožje ustavljene. Ministerstvo za deželno bran je 18. t. m. z brzojavnim ukazom ustavilo orožne vaje bataljonov deželne brambe št. 72, 73 in 74. Mestni magistrat vabi toraj vse deželne brambovce, ki prebivajo v Trstu ali njegovih okolici, če tudi spadajo v druge bataljone, naj dotične pozivnice izroče mestnemu magistratu.

Zopet morski volki. C. k. lukni kapitanat razglaš, da so mornarji blizu sv. Sabe videli dva nenavadno velika morskata volka.

Krajna železnica Trst-Gorica-Vipava. Tržaško mestno starišinstvo je v zadnji seji sklenolo podpirati prošnjo dotične družbe za državno podporo ter se obrne na občinski zastop, da to prošnjo ministerstvu priporoči.

Tržaške novosti:

Kolera. V soboto je zbolela v Corsia Giulia 12letna deklica, hči neke sluškinje in je precej umrla. Tisti večer do polnoči sta zbolela v mestu še dva možka, katere so precej odpeljali v bolnico za kolerozne. V nedeljo je zbolel pri sv. Ivanu mali otrok, ki je precej umrl, potem v Greti neka ženska, in v Rojanu nek mali otrok.

V ponedlek so zbolele zopet tri osebe od katerih sti umrli dve in sicer ena ženska in en možki delalskega stanu. Včeraj je zbolela 17letna Elvira Holzner, hči mestnega odbornika in precej umrla. Zbolela je tudi perica, 13letna Marija Škeri iz Rojana pa tudi precej umrla. Prav tako je zbolela in precej umrla Marija Rebec, dekla v Rocolu.

Na nemškem parobrodu Holstein in na angleškem parniku Wolf se je nekda tudi jvila kolera, zaradi česar je šla komisija na krov obeh, pa je le na zadnjem našla bolezen ter ga poslala v kontumacijo. Nocoj je zbolel nekda samo jeden za kolero.

Pri vsej hudej vročini, ni kolera zadnje dni v mestu napredovala. Pokazala se je zdaj močnejšo v okolici, nego v mestu; v okolici umirajo posebno ženske, katere se bavijo s perilom. Zdravniki so konstatirali, da se tako zvani »bacili« v hudej vročini tako ne razvijajo, nego v vlažnem vremenu. Čistost in zmerno življenje je, kakor se iz vsega vidi, najboljši preservativno sredstvo proti koleri.

Fina glava, g. Burgstaller je te dni bil »objectum fopabile« tržaskih listov. Ker je Vucetič opravičil svoje glasovanje v zadevi petrolja, je čutil tudi Burgstaller potrebo, da se oglasi v listu »Cittadino«, ki je organ vsacega, kedor le plača. —

Izjavil ni nič pametnega, le to je mož poudarjal, da je glasoval po svojem prepričanju in da zaradi svojega glasovanja še ni pokazal nasprotnost sedanjej vladi. — Vlada se menda malo briga za Burgstallerja, tudi poslanci menda prav malo, saj ga uže na Dunaju poznajo prav tako dobro, kakor pa v Trtu. Kedor tako jasno kaže svojo čestihlepnost, postane smešen; in karakteristično za Trst je, da ne zmoro boljšega poslanca.

Tepež in ranitev. Včeraj popoldne sta se spria v ulici Kolonja 30-letni dcaer Josip Kozlovič iz Momjana v Istri in 33-letni natakak Franc Wilfan iz Trsta, iz prepira je nastal tepež in v tepežu je rabil Kozlovič nož ter Wilfana tako nevarno ranil, da so ga morali na pol mrtvega nesti v bolnico, kder morda vendar ozdravi. — Nečloveški Kozlovič se je sam predstavil policiji, katera ga je dejala pod ključ.

Nesreče. V pijanosti sta se močno pobila 19-letni čevljar Albert Milavec in 51-letni fakir Jurij Ožbolt iz Kočevja, oba sta v bolnici. — 50-letnega mešetarja Jožefa Kompara iz Ajtovšine je včeraj zadela srčna kaplja prav pred veliko kasarno in je ubožec precej umrl. — 55-letni vratar Anton Dušč se je včeraj močno bolan zgrudil na tla v ulici Valdirivo, odnesli so ga nezavednega v bolnico. — Pes je včeraj vgrizol in nevarno ranil kmetico, 55-letno Katarino Granduč iz Materije, ko je šla iz sv. Ane v Trst. Ubžca se zdravi v bolnici. — 25-letna dekla Antonija Kravanji iz Bolca je v ponedlek na ulici zblaznola, odpeljali so jo precej v bolnico.

Policijsko. Nek botegar je postal svojega fakina po 1 vredo soli in mu v ta namen 10 gld., ali fakina ni bilo v zaji in zdaj ga išče policija. — Nek 16-letni krojač je predvčerajšnjem ranil po dajalca žvanja Jurija Tavčarja; krojača je policija zaprila. — Zaprli so tudi čevljarja Ferdinanda Muho, ker je hotel nekemu fakinu z nožem trebut predreti. — Nek znani pijanec je v prepiru močno ranil cunjara Jožef Marenca. — Nekega fakina so na ulici napadli nekateri njegovi drugi in ga tako močno ranili, da se je moral iti zdraviti v bolnico. — Pijanemu fakinu Fortunatu S., so neznan, ko je na ulici zaspal, vkradli možnjico, v kateri je bilo 7 gld. — Policija je te dni vjela nevarnega tatu, ki je po okolici mnogo blaga pokradel, nekega 18-letnega Andreja K., ronoma iz Senadola pri Senožečah. — Nekemu gospodu Mhovu C., je zmikav na javnej ulici vkradel uro iz žepa. — Zaprila je policija Antona B. iz Gorice, Andreja T. iz Sežane in še druge tri malovredneže, ker so se po Trstu potepali brez dela in brez denara, pošlje jih na zrak.

V Rojanu je predvčerajšnjem zbolel nek otrok za kolero. Dr. Janovic je hotel dati otroku znani lek »Laudanum«, ki ni družega nego »Opium«. Ali ljudstvo pravi, da zdravniki s tem sredstvom delajo eksperimente na ubožnih, da jih le hitro pošljejo na drugi svet. — Zrad tega se je oče omenjenega otroka protivil zdravniku in ni ga hotel pustiti do otroka. Še le po dolgem pričkanju in ko je zdravnik poprej sam pil »Laudanum«, pustil je oče komisijo do otroka. Ali mej tem se je bilo zbralo več sto okoličanov pred hišo, ter so hoteli komisijo še silo izgnati iz Rojana. Še le, ko sta prišla č. g. župnik Thaler in g. kaplan Miklavčič, posrečilo se je ljudstvo pomiriti. Pri vsem tem je komisija v strahu urno pete odnesla. Tudi teh izgredov je magistrat sam kriv, ker je v Rojanu postavil za kapovilo najnevarnejšega čevljarja.

Iz Barkovelj nam pišejo: Naš capo distrettuale, glasoviti Visintini, tudi kolero rabi v Cikorjaške namene. Te dni je zbolela na kolero neka Terezija Lipicar rodoma iz Tomina, ki je tudi umrla. — Visintini pa je prišil ženo posestnika Tomaža Sferca, da jo streže, akoprem se je vsa mnogobrojna družina temu protivila. — Ko je Lipicar umrla, odpeljali so pa mater mnogih otrok v kontumacijo, zapustili je morala vse pohištvo, vsled česar je nastalo družini uže do danes škoda za 200 gld. — Zakaj ni poslal V. p. stražnike v Trst, zakaj je žrtvoval mater mnogih otrok? K-r Sferca je nasprotni Cikorjašev. Včeraj, v torek pa ste zbolele v Barkovljah zopet 2 ženski za kol-ro, pa Visintini je bolezen zatajil, ker so dotični gospodarji prijatelji Cikorja. — Aj, magistrat! Kaj tako se bo ravnilo?

Gimnazija v Pazinu je te dni sklenola šolsko leto. Maturo je delalo i naredilo na tej gimnaziji 6 dijakov, mei temi 1 Slovenec, nek Fajfar in 2 Hrvata, 2 maturanta sta padla.

Podgradska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda imela bode v ponedeljek 2. avgusta ob 4. uri popoldne svojo ustanovni zbor v Podgradu pri g. Vičiču, k-r se je dovoljno število družabnikov iz vsega sodn. okraja oglasilo. Upamo, da se pri tej priliki kot ustanovniki ali letniki vpišejo vsi oni rodoljubi, kateri se do sedaj še niso. Želimo pa tudi, da bi bil ustanovni zbor dobro obiskar, ter da bi prišlo posebno dobi p-

